

สรุปผลการวิจัย

วรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกทั้งสามแนว ดังโลกดูวมาทั้งสิ้นนี้ จัดเป็นแนวที่แพร่หลายและได้รับความนิยมหรือเชื่อถือ ในหมู่นักศึกษาวิจารณ์วรรณคดีทางตะวันตกมากที่สุดสมควร. หลักเกณฑ์และวิธีการที่คัดเลือกสรรมาใช้นั้น ล้วนแต่ได้รับการ บดลูบขึ้นเพื่อให้เข้ากับวรรณคดีของทุกชาติ โดยไม่จำกัดประเภทและสมัย, ดังนั้นแบบทวิวิจารณ์วรรณคดีไทยทั้งสามบท ซึ่งใตพดลองนำหลักเกณฑ์และวิธีการของตะวันตกมาใช้อาจจะมีได้เป็นบทวิจารณ์ที่ดีเด่นนัก และอาจจะมีผู้พิจารณาเห็นว่า เป็นบทวิจารณ์ที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่ถูกต้อง เพราะเป็นการประยุกต์ที่ต่างภาษาและวัฒนธรรม, แต่ก็คงจะเป็นบทวิจารณ์ที่ไม่ผิดพลาดหากพิจารณาตามหลักวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตก. ผลของการนำวรรณคดีวิจารณ์แผนใหม่แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทยในการวิจัยนี้ อาจสรุปเป็นหัวข้อใหญ่ได้ 4 หัวข้อ คือ :-

1. การนำหลักจิตวิทยาทั่วไป หลักแบบฉบับ และหลักพิจารณาความงาม ซึ่งนักวิจารณ์ตะวันตกได้บัญญัติหลักเกณฑ์และวิธีการไว้, มาใช้ในการศึกษาวิจารณ์วรรณคดีไทย, ก่อให้เกิดประโยชน์สำคัญคือ ทำให้มีความเข้าใจวรรณคดีไทยในแง่ต่าง ๆ ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น, ตัวอย่างเช่น :

- เมื่อใตพดลองพิจารณาเรื่องขุนช้างขุนแผนในแง่จิตวิทยาทั่วไป ทำให้สังเกตเห็นว่า ตัวละครแทบทุกตัวในเรื่องนี้ล้วนมาปรากฏให้เห็นสภาพจิตที่คล้ายคลึงกับสภาพจิตใจทั่วไปของมนุษย์. สภาพจิตที่มีลักษณะเด่นและค่อนข้างมีอิทธิพลสำคัญต่อบทบาทหรือพฤติกรรมของตัวละคร ตลอดทั้งเรื่องคือ ความก้าวร้าว. คำอธิบายตามหลักจิตวิทยาว่าความก้าวร้าว ซึ่งใครคนความมาประกอบการวิจารณ์ ทำให้เราเข้าใจตัวละคร โดยเฉพาะขุนแผนและวันทองได้ลึกซึ้งกว่าเดิม, เช่น มีความเข้าใจว่าเหตุใดขุนแผนจึงมีพฤติกรรมที่นักร้าว โดยเฉพาะในกรณีที่มาบัวคลี, หรือมีความเข้าใจว่าเหตุใดวันทองจึงจำต้องมีจุดจบดังที่ปรากฏในเนื้อเรื่อง. บทวิจารณ์นี้อาจจะมีข้อบกพร่องที่มุ่งพิจารณาในแง่จิตวิทยาแต่เพียงอย่างเดียว ทั้ง ๆ ที่วรรณคดีเรื่องนี้มีเนื้อหาคืออื่น ๆ ที่ซับซ้อนสมควรได้รับการวิจารณ์อีกเป็นจำนวนมากไม่น้อย, แต่ผู้เขียนมุ่งวิจารณ์เรื่องความก้าวร้าวเพราะพิจารณาเห็นว่า ความก้าวร้าวเป็นลักษณะทางจิตวิทยาที่เด่นมากในวรรณคดีเรื่องนี้. ความก้าวร้าวมีอิทธิพลสำคัญต่อบทบาทของตัวละคร

แทบทุกตัว โดยเฉพาะตัวละครที่สำคัญ, ซึ่งทำให้วรรณคดีเรื่องนี้มี เนื้อ เรื่องที่แปลกแตกต่างจาก
วรรณคดีเรื่องอื่น ๆ, และเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยบำรุง สวรรคตเรื่องนี้ให้มี สละสลวยขึ้นหรือมี
ลักษณะชวนอ่านยิ่งขึ้น; เพราะผู้แต่งสามารถรวบรวมรายละเอียดมาแต่งได้อย่างน่าพิศวง ทำให้
ตัวละครมีชีวิตจิตใจเหมือนกับมนุษย์จริง ๆ.

- การวิจารณ์วรรณคดีบางเรื่องในแง่หลักแบบฉบับ ก็ทำให้เราเข้าใจวรรณคดี
โดยทั่วไปได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นในแง่ที่ว่า จิตไรสำนึกส่วนรวมมีอิทธิพลต่อการแสดงจินตนาการ
สร้างสรรค์ของกวี และมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่าน. ผลของการวิจารณ์ทำให้เรา
เข้าใจว่า เหตุใดวรรณคดีไทยบางเรื่องจึงมักมีแก่นเรื่องเกี่ยวกับการที่ลูกทำให้พ่อแม่เสียใจจน
ตายซ้ำ ๆ กันอยู่เสมอ. การนำจิตวิทยาทั่วไป มานุษยวิทยา และชีววิทยา มาช่วยในการ
วิเคราะห์ทำให้เรามีความเข้าใจ และเด็งเห็นคุณค่าของวรรณคดีบางเรื่องซึ่งยังมิได้รับการ
ยกย่องเท่าที่ควร. บทวิจารณ์นี้อาจจะมีข้อบกพร่องในแง่ที่มิได้วิจารณ์วรรณคดีเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
โดยละเอียดลึกซึ้งตลอดทั้งเรื่อง, คงพิจารณาแต่เพียงส่วนหนึ่งซึ่งมีความสำคัญพอสมควร. แต่
ที่ผู้เขียนมุ่งวิจารณ์ "ปมอีศิพัส" และวิจารณ์เกี่ยวโยงไปถึงหลักแบบฉบับอื่น ซึ่งคาบเกี่ยวกัน
เพราะพิจารณาเห็นว่า หลักแบบฉบับดังกล่าวมีบทบาทสำคัญมิใช่น้อยในวรรณคดีไทย และในความ
รู้สึกนึกคิดของคนไทย.

- การวิจารณ์วรรณคดีไทยในแง่สุนทรียศาสตร์ ก็มีช่วยทำให้เราเข้าใจวรรณคดีได้
ลึกซึ้งกว่าเดิม. บทวิจารณ์คำประพันธ์สั้น ๆ ในกำสรวลโคลงสั้นและบทเหวี่ยงกาพย์ นับเป็น
ตัวอย่างอันดีที่แสดงให้เห็นว่า, การวิเคราะห์คำ เสียง และจังหวะในบทประพันธ์หนึ่ง ๆ อย่าง
ละเอียดทุกแง่จะช่วยทำให้เราเข้าถึงรสความงามทางศิลปะของวรรณคดีได้มากยิ่งขึ้น, อันเป็นเหตุให้
เข้าใจบทประพันธ์หนึ่ง ๆ ได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นด้วย. การอ่านงานประพันธ์ทั่ว ๆ ไปของกวีหนึ่ง ๆ
อย่างละเอียดควยความสนใจพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ก็อาจจะช่วยให้เราเข้าใจบทประพันธ์ที่เป็น
ปัญหาบางบทของเขาได้ดีขึ้น, หรือมีความเข้าใจแง่คิดทางปรัชญา-สังคม หรือบุคลิกลักษณะ
ของเขาได้ลึกซึ้งขึ้น, ดังเช่น งานประพันธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์ ที่โลกลาววิจารณ์ไว้.

2. การที่หลักเกณฑ์และวิธีการของวรรณคดีวิจารณ์แบบใหม่แบบตะวันตก สามารถนำมา
ใช้กับวรรณคดีไทยโดยช่วยให้เราเข้าใจวรรณคดีได้ลึกซึ้งกว่าเดิมนั้น, แสดงให้เห็นว่า

วรรณคดีไทยมีลักษณะเป็นสากล สามารถนำมาตัดสินหรือประเมินคุณค่าใดด้วยหลักของสากล. คุณลักษณะที่เป็นสากลดังกล่าวเป็นที่ยกย่องของนักกวีวิจารณ์วรรณคดีทั่วไป, เพราะเขามีหลักเกณฑ์พิจารณาว่า วรรณคดีที่จะต้องเป็นวรรณคดีที่มีลักษณะเป็นสากล สามารถนำมา ประเมินคุณค่าด้วยหลักของสากลได้.

3. เมื่อวรรณคดีวิจารณ์แบบตะวันตกสามารถช่วยให้เราเข้าใจวรรณคดีไทย ได้ลึกซึ้งกว่าเดิม และสามารถพิสูจน์ให้เห็นว่าวรรณคดีไทยมีลักษณะเป็นสากล, เราขอมิ ตระหนักไควว่า วรรณคดีไทยคงจะมีคุณค่าไม่ค้อยกว่าวรรณคดีต่างประเทศ. นอกจากนี้การที่ เราสามารถวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีไทยได้อย่างละเอียดลึกซึ้งและมีหลักเกณฑ์ จนแลเห็น ความซับซ้อนของสัญลักษณ์ ความสวยงามหรือความเด่นชัดของภาพพจน์ ความรุนแรงทางคาน อารมณ์ และรายละเอียดอื่น ๆ เช่น น้ำเสียง จุกมุกหมาย และศิลปะการประพันธ์อันควรร ยกย่อง, ย่อมทำให้เรามีความรู้สึกซาบซึ้งหรือภาคภูมิใจในคุณค่าของวรรณคดีไทยเพิ่มขึ้น. ผลที่สำคัญที่สุดก็คือ เราสามารถพิสูจน์ให้เห็นคุณค่าดังกล่าวอย่างมีเหตุผลและถูกต้องตาม หลักสากลอย่างแท้จริง, มิใช่กล่าวยกย่องคุณค่าอย่างเลื่อนลอย หรือประเมินคุณค่าอย่างไร หลักเกณฑ์เหล่านี้ก็จะทำกันมาแต่เดิม.

4. บทวิจารณ์วรรณคดีไทยบางบทในวิทยานิพนธ์นี้ อาจจะไม่มีความลึกซึ้งไม่มาก เท่าที่ควร, เป็นที่น่าเสียดาย เนื้อหาของบทวิจารณ์ครอบคลุมวรรณคดีไม่ได้ตลอดทั้งเรื่อง; ที่เป็น เช่นนี้เพราะขณะดำเนินการวิจารณ์ได้พยายามมุ่งพิจารณาเฉพาะแง่ใดแง่หนึ่ง ตรงตามทฤษฎีที่ บัญญัติไว้. มีบางส่วนในบทวิจารณ์ "งานประพันธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์" ที่ได้สอดแทรก หลักจิตวิทยาและหลักแบบฉบับไว้อย่างพอเหมาะ เพื่อใ้บทวิจารณ์มีลักษณะสมบูรณ์ขึ้น, แต่การ สอดแทรก ดังกล่าวก็กระทำแต่เพียงผิวเผินเท่านั้น ยังไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควร.

ขอเสนอแนะ

การทดลองนำวรรณคดีวิจารณ์แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทยในวิทยานิพนธ์นี้ มีส่วนช่วยให้ได้เห็นข้อคิดหรือแนวทางบางประการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณคดีต่อไป, จะได้สรุปเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ 5 หัวข้อ ในอันคับต่อไปนี้ :-

1. ในกรณีที่ยังไม่มีความรู้หรือความชำนาญเพียงพอ ผู้วิจารณ์อาจเสนอ
บทวิจารณ์ที่มีข้อบกพร่องต่าง ๆ ได้ เช่น ในการวิจารณ์วรรณคดีในแง่จิตวิทยา ผู้วิจารณ์อาจจะใช้หลักจิตวิทยาอธิบายขยายวรรณคดีมากเกินไป โดยที่ตามความเป็นจริง วรรณคดีนั้นมิได้มีความซับซ้อนถึงขนาดที่ใดทำการวิจารณ์ไว้, หรือผู้วิจารณ์อาจจะมีความรู้ทางจิตวิทยาไม่ลึกซึ้งเท่าที่ควร จึงทำการวิเคราะห์และวิจารณ์วรรณคดีอย่างผิวเผิน ทำให้การวิเคราะห์ความหมายและการประเมินคุณค่าผิดพลาดไปได้. นอกจากนี้ การวิจารณ์วรรณคดีในแง่จิตวิทยาอาจจะวิเคราะห์ให้เห็นความหมายของวรรณคดีแต่เพียงแง่เดียว รายละเอียดที่มีความสำคัญ
และมีบทบาทปรากฏอยู่ในวรรณคดีไม่น้อยไปกว่าจิตวิทยา เช่น สภาพของระบบสัญลักษณ์
พาราคอสและออบปีทีวตีง อาจจะไม่ได้รับการกล่าวถึงเลย, ทำให้เขาใจวรรณคดีไม่ละเอียดเยือกทุกแง่. ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวอาจจะปรากฏในบทวิจารณ์ที่วิจารณ์วรรณคดีได้แง่หลักแบบฉบับด้วย. ปัญหาที่จิตใจสำคัญพอสมควรสำหรับแนววิจารณ์ในแง่หลักแบบฉบับก็คือ แนววิจารณ์สามารถอธิบายไขปัญหาได้ว่า เหตุใดวรรณคดีเรื่องหนึ่ง ๆ จึงได้รับความนิยม แต่คำอธิบายดังกล่าวไม่อาจจะนำมาใช้ในการพิจารณาตัดสินหรือประเมินคุณค่าของวรรณคดีได้. ส่วนในการวิจารณ์วรรณคดีในแง่สุนทรียศาสตร์ ผู้วิจารณ์ที่ไม่มีความชำนาญหรือความสามารถ
เพียงพออาจจะวิเคราะห์ความหมายของวรรณคดีออกนอกเรื่องไปมากกว่าที่มีปรากฏอยู่, ผู้ที่จะนำทฤษฎีนี้ไปใช้จึงควรระมัดระวังในการวิเคราะห์ความหมายใหม่มากพอสมควร.

สำหรับการนำวรรณคดีวิจารณ์แบบตะวันตกมาใช้กับวรรณคดีไทยนั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำแนวใดแนวหนึ่งมาใช้โดยเฉพาะ, แต่อาจจะนำหลักเกณฑ์และวิธีการของทั้งสามแนวมาประสมประสานกัน. แนววิจารณ์วรรณคดีในแง่สังคมวิทยา ก็อาจจะนำมาใช้ได้ในการตีวรรณคดีนั้น ๆ มีความเกี่ยวข้องไปถึงการเมืองหรือสังคม. หลักเกณฑ์การวิจารณ์ของ ไอ. เอ. ริชชิตส์ นับเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่เราควรจะต้องยึดมั่นไว้,

เพราะไม่ว่าเราจะวิจารณ์ในแง่จิตวิทยาทั่วไป หลักแบบฉบับ หรือสังคมวิทยา, เราก็ต้องอ่านวรรณคดีอย่างละเอียดทั้งสิ้น จึงจะทำการวิจารณ์ได้ละเอียดถูกต้อง. การวิจารณ์วรรณคดีโดยพิจารณาทั้งในแง่จิตวิทยาทั่วไป หลักแบบฉบับ และสุนทรียศาสตร์ รวมทั้งหลักสังคมวิทยา จะทำให้เราเข้าใจวรรณคดีตลอดเรื่องได้อย่างลึกซึ้ง ละเอียด และถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด, ซึ่งถ้าจะมีผู้สนใจทำการวิจารณ์วรรณคดีเรื่องใหญ่ ๆ โดยละเอียดทุกแง่ทุกมุมนี้ คงจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวรรณคดีเป็นอเนกอนันต์, เพราะจะช่วยให้มีความเข้าใจวรรณคดีเรื่องหนึ่ง ๆ ใต้อย่างลึกซึ้ง.

2. ปัจจุบันมีนักเขียนใหม่ ๆ ผลิตงานประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองไว้เป็นจำนวนมาก, หากจะมีผู้นำแนววิจารณ์ที่ใครเสนอไว้ในวิทยานิพนธ์นี้ไปวิจารณ์และประเมินคุณค่างานประพันธ์ดังกล่าว; อาจจะมีผลให้นักเขียนมีความพยายามผลิตงานประพันธ์ที่มีคุณค่าสูงขึ้น, ซึ่งอาจจะทำให้ผลงานทางวรรณกรรมของไทยมีความเจริญขึ้นด้วย.

3. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้เขียนมิได้นำทฤษฎีทางตะวันตกมาใช้กับงานประพันธ์ไทยทุกประเภท. นิทานหรือนิยายพื้นเมือง บทกลอนเด็ก วรรณคดีเกี่ยวกับศาสนา หรือนิยายปัจจุบัน ฯลฯ ไม่ได้รับการหยิบยกมาวิจารณ์เลยทั้ง ๆ ที่แนววิจารณ์ที่เสนอไว้อาจจะนำมาใช้ได้เป็นอย่างดี, จึงใคร่เสนอแนะว่า หากมีผู้สนใจจะทำการวิจัยตามแนวนี้นี้, งานประพันธ์ต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นล้วนแต่มีลักษณะที่น่าสนใจ สมควรที่จะทำการวิจารณ์ไม่น้อยทีเดียว.

4. ลักษณะวรรณคดีประเภทภาพพจน์ ระบบสัญลักษณ์ ข้อความที่มีลักษณะเป็นพาราไดกซ์หรือแอมบิગิวตี ฯลฯ ในวรรณคดีไทย ควรจะได้มีการวิจัยอย่างลึกซึ้ง, เพราะอาจจะทำให้เข้าใจลักษณะเฉพาะของวรรณคดีไทยได้ดียิ่งขึ้น.

5. หลักเกณฑ์และวิธีการของวรรณคดีวิจารณ์แบบตะวันตกซึ่งได้เสนอไว้ อาจจะไปใช้ประกอบการสอนนิสิตปริญญาตรีโดยทั่วไป โดยไม่จำกัดประเภทหรือชั้นเรียน, ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ในแง่ที่ช่วยให้เด็กเรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาวรรณคดีเพิ่มขึ้น ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายเช่นที่นักเรียนส่วนใหญ่มักจะเป็นกันมาแต่เดิม.

ภาคนวท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผนวก ก.

ประวัติและงานประพันธ์ที่สำคัญของซิกมันด์ ฟรอยด์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นนักจิตวิทยาชาวออสเตรียน, เกิดที่โมราเวีย (Moravia), เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม ค.ศ. 1856 (พ.ศ. 2399), แต่ไปอยู่ที่เวียนนา (Vienna) ตั้งแต่อายุได้สี่ปี. ครอบครัวของฟรอยด์เป็นชนชั้นกลาง ซึ่งมีฐานะดีพอสมควร ฟรอยด์จึงได้รับการศึกษาเป็นอย่างดี, โดยได้ปริญญาทางการแพทย์จากมหาวิทยาลัยเวียนนา (University of Vienna) เมื่อปี ค.ศ. 1881 (พ.ศ. 2424). ฟรอยด์มีความสนใจในวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป เช่น ชีววิทยา ฟิสิกส์ และเคมี, เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็เข้าทำงานที่โรงพยาบาลใหญ่แห่งหนึ่งของกรุงเวียนนา (คือโรงพยาบาล Allgemeine Krankenhaus). ประสบการณ์ในการทำงานทำให้เขาเริ่มมีความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับความวิปริตทางจิต (Neurophthology), จึงเดินทางไปศึกษาต่อที่ปารีสในปี 1885 (พ.ศ. 2428), แล้วกลับมาเป็นอาจารย์สอนวิชาจิตวิทยา โดยเฉพาะในแขนงโรคจิตในปี 1902 (พ.ศ. 2445). ฟรอยด์ทำงานอยู่ที่นั่นจนกระทั่งถึงปี 1938 (พ.ศ. 2481). ฟรอยด์แต่งงานกับแพทย์หญิงแอนนา (Dr. Anna) เมื่อปี 1886 (พ.ศ. 2429), มีบุตรชายสามคนและบุตรหญิงสามคน. เมื่อเยอรมันนาซีเข้ายึดครองออสเตรียในปี 1937 (พ.ศ. 2480) ฟรอยด์จึงต้องหนีไปอยู่อังกฤษ, และถึงแก่กรรมด้วยโรคมะเร็ง ณ กรุงลอนดอนในวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 1939 (พ.ศ. 2482), รวมอายุได้ 83 ปี. การตายของฟรอยด์นับเป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของโลก เพราะขณะนั้นฟรอยด์มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักในวงการ ศึกษาทั่วไป, มีความสำคัญทัดเทียมกับอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ (Albert Einstein) นอกจากนี้ฟรอยด์ยังได้รับเกียรติอันสูงส่งคือได้รับรางวัล "Goethe Prize" ของเยอรมันด้วย.

ฟรอยด์ได้เขียนหนังสือไว้เป็นจำนวนมาก แต่ไม่จัดว่าเขาเป็นนักเขียน (Writer) เพราะงานประพันธ์ของฟรอยด์เป็นเพียงเครื่องมือที่ใช้แสดงทฤษฎีทางจิตวิทยาของเขา. ท่วงทำนองการ เขียนและภาษาที่ใช้ แสดงว่าฟรอยด์เป็นนักวิทยาศาสตร์และนักจิตวิทยา

ผู้ยิ่งใหญ่ มีโทษกับประพันธ์. การที่ทฤษฎีทางจิตวิทยาของฟรอยด์ถูกนำมาใช้ในการศึกษาวิจารณ์วรรณคดีนั้น มิใช่เขาเป็นผู้เสนอขึ้นเอง, แคนลสะท้อนจากข้อคิดเห็นของเขาเป็นเครื่องเร้าให้นักปราชญ์นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจารณ์วรรณคดี, โดยนำไปเป็นเครื่องมือวิเคราะห์และวิจารณ์ ทำความเข้าใจวรรณคดีในแง่ต่าง ๆ. งานประพันธ์ของฟรอยด์ได้รับการถ่ายทอดเป็นหลายภาษา. เป็นที่น่าสังเกตว่าฟรอยด์เริ่มเขียนแนวแพททฤษฎีของเขาเมื่อมีอายุมากแล้ว และยังคงเขียนตลอดมาจนใกล้จะถึงชั้นปลายของชีวิต. ในที่นี้จะยกตัวอย่างเฉพาะงานประพันธ์เด่น ๆ ของเขาเป็นชื่อภาษาอังกฤษ เพื่อให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังนี้ :-

- The Interpretation of Dreams (1913)
- The Psychopathology of Everyday Life (1914)
- On Dreams (1914)
- Wit and Its Relation to the Unconscious (1916)
- Delusion and Dream (1917)
- Totem and Taboo (1918)
- Dream Psychology (1920)
- A General Introduction to Psychoanalysis (1920)
- Beyond the Pleasure Principle (1922)
- Group Psychology and the Analysis of the Ego (1922)
- The Ego and the Id (1927)
- The Future and Its Discontents (1930)
- New Introductory Lectures on Psychoanalysis (1933)

ผนวก ข.

"ประวัติและงานประพันธ์ที่สำคัญของคาล กุสตาฟ จุง"

คาล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung) เป็นนักจิตวิทยาชาวสวิสซึ่งมีชื่อเสียงมากคนหนึ่ง, เกิดที่เทอร์แกน (Thurgau) ประเทศสวิสเซอร์แลนด์, เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม ค.ศ. 1875 (พ.ศ. 2418), ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ. 1961 (พ.ศ. 2504). จุงเป็นบุตรชายของนักสอนศาสนาในกายโปเร แคนสแตนท์ ซึ่งเป็นนักภาษาศาสตร์ที่เชี่ยวชาญควย. เขาได้รับปริญญาทางการแพทย์ที่เมืองเบสเซล (Basel). ในขณะที่ฟรอยด์กำลังมีชื่อเสียงโด่งดัง จุงก็พลอยได้รับอิทธิพลทางด้านจิตวิทยาจากฟรอยด์ควย, ทั้งยังเป็นช่วยในด้านการค้นคว้าหาความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการวิเคราะห์จิตและทฤษฎีทางจิตวิทยาต่าง ๆ ของฟรอยด์ ตั้งแต่ ค.ศ. 1906 (พ.ศ. 2449). อย่างไรก็ตาม จุงก็ได้มีความเห็นคล้อยตามทฤษฎีของฟรอยด์ทุกประเด็น. วิธีการวิเคราะห์จิตของฟรอยด์กับจุงก็มีลักษณะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในระยะหลัง ๆ จนก่อให้เกิดสถาบันทางจิตวิเคราะห์ที่ต่างกันเป็นสองสถาบัน. ลักษณะการศึกษาวิเคราะห์จิตของจุงมีแนวโน้มไปในทางการไขว้ชามานุษยวิทยา โบราณคดีและศาสนาประกอบกับการวิเคราะห์ควย, ก่อให้เกิดทฤษฎีควยหลักแบบฉบับ (Archetypes) อันมีอิทธิพลต่อการวิจารณ์วรรณคดีในระยะหลังเป็นอย่างยิ่ง.

จุงมีผลงานทางการประพันธ์อันเป็นประโยชน์ต่อวิชาจิตวิทยาและสาขาวิชาการต่าง ๆ อยู่ไม่น้อย. ท่วงทำนองการเขียนของจุงมีลักษณะเป็นนักเขียน (Writer) มากกว่าฟรอยด์. หนังสือและบทความหลายฉบับแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า จุงให้ความสำคัญในศิลปะและวรรณคดีมาก. จุงกล่าวถึงนิทาน วรรณคดีและกวีอยู่บ่อย ๆ ครั้ง. ในการพิจารณาโครงสร้างทางจิตของมนุษย์นั้น จุงมักจะพิจารณามนุษย์เป็นส่วนรวม, มิได้พิจารณาเฉพาะบุคคลเช่นนักจิตวิทยาอื่น ๆ ที่มีชื่อเสียงในขณะนั้น.

งานประพันธ์ของ Jung ไม่เพียงแต่เป็นประโยชน์ต่อนักจิตวิทยาโดยตรง หากเป็นประโยชน์อย่างกว้างขวางต่อสาขาวิชาการอื่น ๆ, เช่น ภาษาศาสตร์ มานุษยวิทยา โบราณคดี คติพื้นเมือง นิทานพื้นเมือง ศาสนา และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง วรรณคดี หรือวรรณคดีวิจารณ์. งานประพันธ์ที่สำคัญของ Jung มีดังต่อไปนี้ :-

- Collected Papers on Analytical Psychology (1916)
- Studies in Word Association (1918)
- Psychological Types (1923)
- Modern Man in Search of a Soul (1933)
- Introduction to a Science of Mythology (1951)
- The Undiscovered Shelf (1958)
- Psyche and Symbol (1958)
- Memories, Dreams, Reflections (1963)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผนวก ก.

“ประวัติและงานประพันธ์ของเค็นเน็ธ เบอร์ค”

เค็นเน็ธ เบอร์ค (Kenneth Burke) เป็นนักวิจารณ์ชาวอเมริกัน เกิดที่เมือง พิตส์เบิร์ก (Pittsburgh) รัฐเพนซิลวาเนีย (Pennsylvania), เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม ค.ศ. 1897 (พ.ศ. 2440), สำเร็จการศึกษาจากรัฐโอไฮโอ (Ohio) และมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (Columbia University). เบอร์คเคยเป็นนักวิจารณ์คนตรี มาก่อน. ต่อมาได้เป็นบรรณาธิการของนิตยสารชื่อ The Dial, และได้สอนวิชาวรรณคดี วิจารณ์และสังคมวิทยาที่วิทยาลัยเบนนิงตัน (Bennington College) ตั้งแต่ปี 1943 (พ.ศ. 2486) เป็นต้นมา. งานประพันธ์ของเบอร์คมีทั้งงานแปลนิยายและบทโคลงกลอน ของเยอรมัน, และงานเกี่ยวกับวรรณคดีวิจารณ์ ซึ่งทำให้เบอร์คมีชื่อเสียง, ที่สำคัญได้แก่:-

- Counter-Statement (1931)
- Permanence and Change (1935)
- Attitudes toward History (1937)
- A Philosophy of Literary Form (1941)
- A Grammar of Motives (1945)
- A Rhetoric of Motives (1950)

ผนวก ง.

“ประวัติและงานประพันธ์ที่สำคัญของวิลเลียม เอมป์สัน”

วิลเลียม เอมป์สัน (William Empson) เป็นกวีและนักวรรณคดีวิจารณ์ชาวอังกฤษซึ่งมีความสามารถมากคนหนึ่งในปัจจุบัน. เขาเกิดที่มณฑลรัฐยอร์กเชียร์ (Yorkshire) เมื่อปี 1906, สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแคมบริดจ์ (Cambridge) ในสาขาวิชาคณิตศาสตร์, และได้ศึกษาวิชาวรรณคดีวิจารณ์จากไอ.เอ.ริชาร์ดส์ (I.A. Richards). ต่อมาได้ไปสอนวิชาที่โตเกียว (ณ มหาวิทยาลัย Bunrika Daigaku), และที่ปักกิ่ง (ณ มหาวิทยาลัย Peking National University). ปัจจุบันเอมป์สันสอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยเซฟฟิลด์ (Sheffield University).

เอมป์สันแต่ง บทโคลงกลอนไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งได้รวบรวมจัดพิมพ์ไว้ในหนังสือชื่อ Collected Poems (1955), ส่วนผลงานทางวรรณคดีวิจารณ์ที่สำคัญ ได้แก่:-

- Seven Types of Ambiguity (1930)
- Some Versions of Pastoral (1935)
- The Structure of Complex Words (1951)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผนวก จ.

"ประวัติและงานประพันธ์ที่สำคัญของเซอร์เจมส์ จอร์จ เฟรเซอร์"

เซอร์เจมส์ จอร์จ เฟรเซอร์ (Sir James George Frazer) เป็นนักมานุษยวิทยาชาวสก็อต, เกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1854 (พ.ศ. 2397), ที่เมืองกลาสโกว์ (Glasgow), ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม ค.ศ. 1941 (พ.ศ. 2484), สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยกลาสโกว์ (Glasgow University) และแคมบริดจ์ (Cambridge). เขาได้รับปริญญาคุณวุฒิปรัชญาจากมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงของโลกหลายแห่ง (เช่นจาก Oxford, Cambridge, Glasgow, St. Andrews, Durham, Manchester, Paris, Strasburg และ Athens). เขาแต่งงานกับนักประพันธ์สตรีที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งคือ ลิลลี่ โกรฟ (Lily Grove), เมื่อ ค.ศ. 1896 (พ.ศ. 2439), ไม่มีบุตรด้วยกัน. เฟรเซอร์มีชื่อเสียงออกไปทั่วโลกในฐานะที่เป็นนักมานุษยวิทยา และเป็นผู้มีความรู้ในคานตาง ๆ เกี่ยวกับกรีก-โรมันอย่างลึกซึ้ง. เขาแปลและจัดพิมพ์วรรณคดีกรีก-โรมันไว้มากมายเรื่อง เช่น Apollodorus, Pansanias, Ovid และ Sallust. เฟรเซอร์ได้รับการขนานนามว่าเป็นสารานุกรมเคลื่อนที่ เพราะเขามีความรู้ในวิชาการต่าง ๆ มากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน. คำบรรยายเกี่ยวกับวิชามานุษยวิทยาและโบราณคดีของเฟรเซอร์ที่ได้อธิบายให้นักศึกษาชั้นอุดมศึกษา ในมหาวิทยาลัยกลาสโกว์ และแคมบริดจ์ ได้รับการจัดพิมพ์เป็นหนังสือที่แพร่หลายไปทั่วโลก และมีผู้แปลเป็นภาษาต่าง ๆ ควบ. งานประพันธ์ที่สำคัญมีชื่อเสียงและทรงคุณค่าสูงสุดของเฟรเซอร์ คือ The Golden Bough, ซึ่งเขาเริ่มแต่งในปี 1890 (พ.ศ. 2433) และใช้เวลาแต่งเรียบเรียงต่อมาอีกหลายปี, มีความยาวหลายพันหน้า, เป็นหนังสือที่ให้ความรู้อย่างละเอียดลออเกี่ยวกับประเพณี ความเชื่อทางศาสนา นิทานพื้นเมืองและคติพื้นเมืองของชนเผ่าต่าง ๆ ทั่วโลก.

ผนวก จ.

"ประวัติและงานประพันธ์ที่สำคัญของไอ.เอ.ริชาร์ดส์"

ไอเวอร์ อามสตรอง ริชาร์ดส์ (Ivor Armstrong Richards) เป็นนักวรรณคดีวิจารณ์ชาวอังกฤษ ผู้ให้กำเนิดทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์แบบใหม่ของทางตะวันตก, เกิดที่เมืองแซนด์แบค (Sandbach) ในมลรัฐเชสเชียร์ (Cheshire), เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1893 (พ.ศ. 2436), สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยคลิฟตัน (Clifton College), วิทยาลัย มอกลิน (Magdalene College) และมหาวิทยาลัยแคมบริดจ์ (Cambridge). ในระหว่างปี 1922 - 1929 (พ.ศ. 2465 - 2472) เขาได้เป็นศาสตราจารย์บรรยายวิชาวรรณคดีที่วิทยาลัย มอกลิน. ต่อมาได้ไปเป็นศาสตราจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยในกรุงปักกิ่ง (Tsing Hua University) เป็นเวลาสองปี. หลังจากนั้นได้เป็นผู้บรรยายวิชาวรรณคดีวิจารณ์โดยตรงที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) สืบมาจนกระทั่งทุกวันนี้. ไอ.เอ.ริชาร์ดส์ แต่งงานกับโคโรธี อีลีเนอร์ พิลลี (Dorothy Eleanor Pilley) ซึ่งเป็นนักประพันธ์เมื่อ ค.ศ. 1926 (พ.ศ. 2469), ไม่มีบุตรด้วยกัน.

งานประพันธ์ส่วนใหญ่ของ ไอ.เอ. ริชาร์ดส์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับวรรณคดีวิจารณ์ ซึ่งเขามีความสนใจเป็นพิเศษ, ที่สำคัญได้แก่:-

- Foundation of Aesthetic (1921) โดยเขียนร่วมกับอ็อกเตน (C.K.Ogden)
- The Meaning of Meaning (1922)
- Principles of Literary Criticism (1925)
- Science and Poetry (1926)
- Practical Criticism (1929)
- Mencius on the Mind (1932)
- Coleridge on Imagination (1935)

นวนก ข.

"ประวัติและงานประพันธ์ที่สำคัญของ ที.เอส.อีเลียท"

โทมัส สเติร์นส อีเลียท (Thomas Stearns Eliot) เป็นกวีและนักวรรณคดี-วิจารณ์ที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน, เกิดเมื่อวันที่ 26 กันยายน ค.ศ. 1888 (พ.ศ. 2431), ที่เมืองเซนต์หลุยส์, สำเร็จการศึกษาขั้นแรกที่ "Smith Academy of Washington University", และเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard) ในปี ค.ศ. 1906 (พ.ศ. 2449), สำเร็จปริญญาโทเมื่อปี 1910 (พ.ศ. 2453). นับว่าเขาเป็นผู้มีความสำเร็จทางการศึกษาอย่างดียิ่ง. อีเลียทเป็นคนฉลาด มีไหวพริบ ปฏิภาณดี, และยังเป็นคนขยัน สุภาพ ชอบเก็บตัว ไม่ชอบสมาคม. เมื่อมีเวลาว่าง ชอบนั่งแต่งโคลงกลอนอยู่เสมอ ๆ. เขาเป็นคนมีลักษณะของกวีอย่างเห็นได้ชัด คือ อ่อนไหวง่ายและมีความคิดรุนแรง. ขณะเดียวกันก็มีความระมัดระวังในการใช้ถ้อยคำ ไม่นิยมใช้คำพูดที่เป็นศัพท์แสง ซึ่งนับว่าผิดแปลกจากชาวอเมริกันทั่วไป. อีเลียทแต่งงานกับหญิงชาวลอนดอนชื่อวิเวียน เฮย์วูด (Vivienne Haigh-Wood) ในปี 1915 (พ.ศ. 2458), แล้วก็ย้ายมาตั้งรกรากอยู่ที่ลอนดอน, ได้เป็นครูบ้าง เป็นพนักงานธนาคารบ้าง. ระหว่างปี 1917 - 1919 เขาเริ่มค้นทำงานเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์และเขียนบทความโคลงกลอน ตลอดจนสารคดีเกี่ยวกับชีววรรณคดีวิจารณ์ออกเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ. ในปี 1922 อีเลียทได้จัดพิมพ์นิตยสารด้วยทุนของตนเอง ชื่อ The Critereon ซึ่งอยู่ในวงการหนังสือพิมพ์ได้นานถึงสิบเจ็ดปี, จัดเป็นหนังสือที่มีอิทธิพลต่อวงวรรณกรรม และวรรณคดีวิจารณ์มากที่สุดฉบับหนึ่งในสมัยนั้น. อีเลียทอยู่ที่อังกฤษนานถึงสิบแปดปี จึงกลับมายังสหรัฐอเมริกาตามคำเชิญให้มาเป็นศาสตราจารย์สอนชีววรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด. ผลงานทางวรรณกรรมในระยะหลัง ๆ ของอีเลียท ล้วนแต่เป็นทำนองเสียดสีประชดประชันสังคม, แสดงความเห็นอหยาบระอาต่อสภาพความเป็นอยู่ของสังคมหลังสงครามอันเลวร้าย. แนวความคิดของอีเลียทซึ่งเปลี่ยนไปเช่นนี้ เห็นได้ชัดที่สุดในบทกวีนิพนธ์ระยะหลัง ๆ ของเขา เช่น "The Waste Land" และ "The Hollow Men".

งานประพันธ์เกี่ยวกับวรรณคดีวิจารณ์ที่สำคัญของอี.เอช. ไดแก :-

- Prufrock and Other Observations (1917)
- Ezra Pound, His Metric and Poetry (1919)
- Three Critical Essays (1920)
- The Sacred Wood (1922)
- Andrew Marwell (1922)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผนวก ข.

“ประวัติและงานประพันธ์ที่สำคัญของเคลนซ์ บรุกส์”

เคลนซ์ บรุกส์ (Cleanth Brooks) เป็นนักวรรณคดีวิจารณ์ชาวอเมริกัน, เกิดที่เมืองเมอร์เรย์ (Murray) รัฐเคนทักกี (Kentucky), เมื่อปี 1906 (พ.ศ. 2449), สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยวันเคอเบิลท์ และตุลัน (Vanderbilt and Tulane Universities) และได้ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยอ็อกซฟอร์ด (Oxford) ด้วย. เมื่อสำเร็จการศึกษาก็ได้สอนนิชาวรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ ในมหาวิทยาลัยหลายแห่ง. ปัจจุบันบรุกส์สอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยเยล (Yale University).

ระหว่างปี 1935 - 1942 บรุกส์ได้ร่วมงานในกองบรรณาธิการของนิตยสารเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์หลายฉบับ, และเขียนบทความเกี่ยวกับวิชานี้ลงพิมพ์เป็นจำนวนมาก. นิตยสารเหล่านี้ได้แก่ The Southern Review, The Kenyon Review, The Virginia Quarterly, The Yale Review และ The New Republic. งานประพันธ์ของบรุกส์ที่โด่งดังพิมพ์เป็นเล่มก็มีเป็นจำนวนมาก, ทมิซอเสียงได้แก่ :-

- The Well Wrought Urn (1947)
- Modern Poetry and the Tradition (1965)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ธรรมธิเบศ, เจ้าฟ้า. เจ้าฟ้าธรรมธิเบศ พระประวิติและบทรอยกรอง. พระนคร :
กรมศิลปากร, 2505.

นิทานพื้นเมืองของไทย. พระนคร : ผนคุงศึกษา, 2503.

ปรมาณูจิตชีโนรส, สมเด็จพระมหาสมณะเจ้า กรมพระ. ตะเลงพาย. พระนคร :
คุรุสภา, 2503.

พ. ณ ประมวญมารค (นามแฝง). ประวิติคำกลอนสุนทรภู่. พระนคร : แพร่พิทยา,
2499.

พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ. บทละครนอกรวม 6 เรื่อง. พระนคร :
ศิลปาบรรณาการ, 2501.

วรเวทย์พิสิฐ, พระ. คู่มือกำสรวลศรีปราชญ์. พระนคร : จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย,
2503.

วรเวทย์พิสิฐ, พระ. คู่มือฉลิศพระลอ. พระนคร : จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย,
2504.

วิทย์ กวีศรียานนท์. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. พระนคร : สยามภาษาและ
หนังสือแห่งประเทศไทย, 2504.

วิเชียรแพทยาคม, หลวง. รวมปารุภภาษาของหลวงวิเชียรแพทยาคม. พระนคร :
คุรุสภา, 2504.

สวามี สัตยานันทบุรี. เพลง. พระนคร : หอวัฒนธรรมไทย-ภารต, 2484.

สุนทรภู่. พระอภัยมณี. พระนคร : คุรุสภา, 2505.

สุนทรภู่. "สิ่งทไกรภพ", นิทานคำกลอนสุนทรภู่. พระนคร : แพร่พิทยา, 2501.

เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน. พระนคร : ศิลปวรรณาคาร, 2507.

เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุมานราชธน). อุปลกรรณายเกียรติ์. พระนคร :
กรมศิลปากร, 2497.

อังคาร กัลยาณพงศ์. กวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์. พระนคร : ศึกษิตสยาม,
2507.

อังคาร กัลยาณพงศ์. ฉานำฎกระดิ่ง. พระนคร : ศึกษิตสยาม, 2512.

ภาษาอังกฤษ

Abnormal Psychology. Edited by Max Hamilton. Middlesex :
Penguin Books Ltd., 1967.

Approaches to the Twentieth-Century Novel. Edited by John
Unterecker. New York : Thomas Y. Crowell Company, 1965.

Bandura, A., and Walters, R.H. Adolescent Aggression.
New York : Ronald & Company, 1959.

Blackmur, R.P. Eleven Essays in the European Novel. New York
: Harcourt, Brace & World, Inc., 1964.

Brooks, Cleanth. Modern Poetry and the Tradition. New York
: Oxford University Press, 1965.

Brooks, Cleanth. The Well Wrought Urn. New York : Harcourt,
Brace & World, Inc., 1947.

Brown, James A.C. Freud and the Post - Freudians. Middlesex :
Penguin Books Ltd., 1964.

- Burke, Kenneth. The Philosophy of Literary Form, Studies in Symbolic Action. New York : Random House, Inc., 1957.
- Carroll, Lewis. Alice in Wonderland. London : The Children Press, 1967.
- The Complete Works of William Shakespeare. London : Westbook House, 1965.
- Cox, David. Modern Psychology, The Teaching of Carl Gustav Jung. New York : Barnes & Noble, Inc., 1968.
- The Critical Performance. Edited by Stanley Edgar Hyman. New York : Random House, Inc., 1956.
- Critics on Keats, Reading in Literary Criticism. Edited by Judith O'Neill. Birkenhead : Willmer Brothers Ltd., 1967.
- Danziger, Marlies K., and Johnson, W. Stacy. An Introduction to Literary Criticism. Boston : D.C. Health and Company, 1961.
- Drever, James. A Dictionary of Psychology. Middlesex : Penguin Books Ltd., 1952.
- Edel, Leon. "Literature and Psychology", Comparative Literature : Method and Perspective. Edited by Newton P. Stallknecht and Horst Frenz. Illinois : Southern Illinois University Press, 1961. Pp. 96-116.
- Eliot, Thomas Stearns. Selected Essays. New York : Harcourt, Brace and Company, Inc., 1950.

- * Empson, William. Seven Types of Ambiguity. New York :
Meridian Books, Inc., 1960.
- Empson, William. Some Versions of Pastoral. Connecticut :
New Directions Books, 1960.
- Fenichel, O. The Psychoanalytic Theory of Neurosis. New York
: Norton & Company, 1945.
- Fergusson, Francis. The Human Image in Dramatic Literature.
New York : Doubleday & Company, Inc., 1957.
- * Five Approaches of Literary Criticism. Edited by Wilbur Scott.
New York : Crowell-Collier Publishing Co., 1962.
- Fordham, Frieda. An Introduction to Jung's Psychology.
Middlesex : Penguin Books Ltd., 1966.
- Freud, Sigmund. Beyond the Pleasure Principle. New York :
Bantam & Company, 1959.
- Freud, Sigmund. Jokes and their Relation to the Unconscious.
New York : W.W. Norton & Company, Inc., 1963.
- Freud, Sigmund. "The Economic Problem in Masochism", Collected
Papers of Sigmund Freud. Edited by J. Strachy. Vol. 2
New York : Basic Books, 1959.
- Freud, Sigmund. "Why War? Letter to Professor Einstein",
Collected Papers of Sigmund Freud. Edited by J. Strachy.
Vol. 5. New York : Basic Books, 1959.
- Frye, Northrop. The Well Tempered Critic. Bloomington :
Indiana University Press, 1963.

- Hadfield, J.A. Dreams and Nightmares. Middlesex : Penguin Books Ltd., 1954.
- Hamlet, A Collection of Critical Essays. Edited by David Bevington. New York : Prentice-Hall, Inc., 1968.
- Hamilton, Edith. Mythology. New York : The New American Library, Inc., 1942.
- Hyman, Stanley Edgar. The Armed Vision, A Study in the Methods of Modern Literary Criticism. New York : Random House, Inc., 1947.
- Jarrell, Randall. Poetry and the Age. New York : Random House, Inc., 1953.
- Jones, Ernest. The Life and Work of Sigmund Freud. Edited by Lionel Trilling and Steven Marcus. Middlesex : Penguin Books Ltd., 1957.
- Jung, Carl Gustav. Memories, Dreams, Reflections. Recorded and edited by Aniela Faffé. Translated by Richard and Clara Winston. New York : Random House, Inc., 1963.
- Jung, Carl Gustav. Modern Man in Search of a Soul. Translated by W.S. Dell and Cary F. Baynes. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1933.
- Jung, Carl Gustav. Psyche and Symbol. Edited by Violet S. de Laszlo. New York : Doubleday & Company, Inc., 1958.
- Karl, Frederick R. The Contemporary English Novel. Toronto : Ambassador Books, Ltd., 1965.

- Karl, Frederick R. and Magalaner, Marvin. Great Twentieth-Century English Novels. New York : Noonday Press, 1965.
- Leavis, F.R. The Great Tradition. Middlesex : Penguin Books Ltd., 1962.
- Lee, Roy Stuart. Freud and Critianity. Middlesex : Penguin Books Ltd., 1967.
- Lesser, Simon O. Fiction and the Unconscious. New York : Random House, Inc., 1957.
- Macleish, Archibald. Poetry and Experience. Boston : Houghton Mifflin Co., 1960.
- Muller, Herbert J. Modern Fiction, A Study of Values. New York : McGraw-Hill Book Company, 1937.
- The Oedipus Plays of Sophocles. Translated and edited by Paul Roche. New York : The New American Library, Inc., 1958.
- Puner, Helen Walker. Freud, His Life and His Mind. New York : Dell Publishing Co., Inc., 1959.
- Redl. F. and Wineman, D. The Aggressive Child. New York : Free Press, 1957.
- Richards, Ivor Armstrong. Coleridge on Imagination. Bloomington : Indiana University Press, 1960.
- *Richards, Ivor Armstrong. Practical Criticism. New York : Harcourt, Brace and Company, 1929.
- *Richards, Ivor Armstrong. Principles of Literary Criticism. New York : Harcourt, Brace & World, Inc., 1925.

- Saul, L.J. The Hostile Mind. New York : Random Houses, Inc., 1956.
- Schwarz, Oswald. The Psychology of Sex. Middlesex : Penguin Books Ltd., 1967.
- Scott, A.F. Current Literary Terms. New York : St. Martin's Press, 1965.
- Scott, J.P. Aggression. Chicago : University of Chicago Press, 1958.
- Stafford-Clark, David. What Freud Really Said. Middlesex : Penguin Books Ltd., 1965.
- Steiner, Franz. Taboo. Middlesex : Penguin Books Ltd., 1967.
- Suttie, Ian Dichart. The Origin of Love and Hate. Middlesex : Penguin Books Ltd., 1963.
- Sutton, Walter. Modern American Criticism. London : Prentice-Hall, Inc., 1963.
- Twentieth-Century Authors. Edited by Stanley J. Kunitz and Howard Haycraft. New York : The H.W. Wilson Company, 1950.
- * Watson, George. The Literary Critics. Middlesex : Penguin Books Ltd., 1962.
- * Wellek, René. Concepts of Criticism. London : Yale University Press, 1963.
-

กรรมนี้

- ภาพ, มทเท, 269;
 วิจารณ์ 222-6
 การเก็บกด (Repression), 21-2,
 28, 31, 48, 50, 115, 146
 การถอดใจความ (Paraphrase), 171,
 172, 174, 175
 การเบี่ยงเบน (Deviation), 155,
 261
 การฉายผิด (Projection), 29
 การประเมินคุณค่า (Evaluation),
 40, 167, 169, 173, 174-5,
 181, 182-3, 185, 216, 243,
 270, 271, 272
 การทำลายหรือการทำร้าย (Destruc-
 tion & Injury), 76, 77, 91,
 103, 110, 114, 119, 155, 234,
 240, 256, 257
 การทำลายตนเองหรือการทำร้ายตนเอง
 (Self destruction & Self
 Injury), 94, 95, 96, 99
 การทดเทิด (Sublimation), 27-8,
 52
 การทดแทน (Displacement), 27,
 52, 95, 103-4
 การเมือง, 2, 3, 70, 170, 229, 271
 การวิเคราะห์ตนเอง (Self-analysis), 14
การศึกษาวรรณคดีแนววรรณศิลป์, 6
 การตั้งสรรค์โดยเสรี (Free Association)
 22-3
 การให้สมปรารถนา (Wish-fulfilment),
 16, 53
 แกร์รอต, ฮีโรด วิดเดียม (Garrod Heathcote
 William), 57
 แกนเรื่อง (Theme), 33, 54, 126, 134, 135,
 140, 151, 162, 188, 235, 240, 253,
 256, 269
 โกลด์, ไมเคิล (Gold, Michael), 3
กำสรวลศรีปราชญ์, 75, 269;
 วิจารณ์ 216-21
 กระบวนการเบื้องต้น (Primary process),
 16-7, 18
 กระบวนการขั้นที่สอง (Secondary process),
 17, 18
 กระแสสำนึก (Stream of consciousness),
 43-7
 กรีน, แกรม (Greene, Graham), 42
กวีนิพนธ์ของอังคาร กัลยาณพงศ์,
 วิจารณ์ 226-67;

- "กาลจักร", 236;
 "ความฝันของเทือกเขาหลวง" 236,
 253-4;
 "โคมจะหาย", 236;
 "ชีวิตรามาแกลมเตลา", 261;
 "ตำราทางอ้อม", 236;
 "นกนางแอณ", 236;
 "บันทึกของจิตรกร", 260;
 "ปาชากระสัน", 230, 241-66;
 "ปณิธานกวี", 230, 260;
 "ผีพุ่งไต้", 230;
 "พลับพลึง", 236;
 "มนษยฆอมกะ", 232-41;
 "แสงกวี", 230;
 "แสงวรรณคดี", 250;
 "โลก", 250;
 "ฤาแผ่นดินสิ้นกวี", 230, 231;
 "วิภะเล", 231-2, 236;
 "สุนัขนาน", 252;
 "เสียใจ", 230, 254-8;
 "โอม", 259.
- ไกรทอง, 148
- ขุนช้างขุนแผน, 268-9;
 วิจารณ์ 75-123
- คัฟกา, ฟรานซ์ (Kafka, Franz), 42
 คีทส์, จอห์น (Keats, John), 39, 54, 58-9
 "Ode on a Grecian Urn", 55-6
 เคนตัน, เอคนา (Kenton, Edna), 64, 133
 แคลเวอร์ตัน, วี.เอฟ. (Calverton, V.F.), 3
 คติพื้นเมือง (Folklore), 277, 280
 ความก้าวร้าว (Aggression), 24, 76,
 77, 78-123, 155, 268-9
 ความกำหนัด (Perception), 16, 22
 ความคับข้องใจ (Frustration), 15, 26-7,
 29, 79, 90, 96-7, 105, 115, 118-9
 ความเครียด (Tension), 15-6, 17, 91,
 119-20;
 การลดความเครียด (Tension reduction),
 16-7, 27, 49, 60, 62, 91-3, 96-7, 109,
 114, 256
 ความกระหายเลือด, 76, 88, 90, 104-5, 155-6
 ความตาย, 93-4, 105
 ความต้องการจำเป็น (Needs), 20, 142;
 ความต้องการจำเป็นทางจิตใจ
 (Psychological needs), 160-1;
 ความต้องการจำเป็นทางชีววิทยา
 (Biological needs), 160-1;
 ความต้องการจำเป็นทางร่างกาย
 (Bodily needs), 23, 154;

- ความต้องการจำเป็นของสัญชาตญาณ
 (Instinctual needs), 17, 36
 ความทรงจำ (Memory), 22-3
 ความปรารถนา (Wishes), 91;
 ความปรารถนาความตาย
 (Death wishes), 91, 94,
 123, 161;
 ความปรารถนาที่จะฆ่า
 (Murderous wishes), 91, 94
 ความฝัน (Dreams), 14, 16, 17, 18-9,
 31, 33, 43, 48, 49-50, 52, 54, 127,
 147, 189
 ความรักกับความเกลียด (Ambiva-
 lence), 24, 29-30, 33, 115-6,
 257
 ความรู้สึกสัมผัส (Sensation), 43, 57,
 213, 214, 215, 216-7, 222-3
 ความสัมพันธ์ระหว่างประโยค (Syntax),
 173, 213
 ความสมจริง (Realistic), 122
 ความหมายดีประการ, 171, 175
 ความอ่อนไหว (Sentimentality),
 179
 ค็อกซ์, เดวิด (Cox, David), 35
 คอร์นฟอร์ด, เอฟ.เอ็ม. (Cornford,
 F.M.), 131
 คอเลอร์ริดจ์, แซมมวล เทย์เลอร์
 (Coleridge, Samuel Taylor),
 188, 194, 195;
 "The Ancient Mariner", 126
 ฆาตกรรม (Murder), 76, 77, 95, 100, 109,
 110, 115-8, 156, 201
 จังหวะความเคลื่อนไหว (Rhythm &
 Movement), 159, 174, 175-6, 188,
 211, 213, 217, 221, 239-40, 247, 269
 จิต : จิตกังวล (Anxiety), 15, 25-6, 28,
 29;
 จิตกอนสำนึก (Preconscious), 22;
 จิตใต้สำนึก (Subconscious), 9, 12,
 31, 34, 36, 42, 48, 49, 50, 53, 58-9,
 62, 63, 64, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 73,
 75, 119-20, 146-7, 155, 189, 204,
 211-2, 226, 257, 261;
 จิตไร้สำนึก (Unconscious), 22, 29, 30,
 31, 32, 33, 37, 38, 50, 223, 259;
 จิตไร้สำนึกส่วนรวม (Collective
 unconscious), 1-3, 34, 36, 37, 39,
 125, 139, 143, 144, 147, 162-5, 170,
 186, 269;

- จิตวิเคราะห์(Psychoanalysis), 9, 12, 13, 14, 23, 25, 34, 35, 38, 48, 53, 63, 64, 65, 101, 121, 128, 133, 134; สถาบันทางจิตวิเคราะห์ 35-6;
- จิตสำนึก(Conscious), 9, 12, 23, 42, 43;
- โรคจิต, 146-7;
- สะกดจิต(Hypnosis), 13, 22
- จินตนาการ(Imagination), 31, 33, 42, 59, 61, 75, 127, 133, 134, 147, 174, 188-9, 190, 211, 212, 215, 225-6, 230, 237, 240-1, 260, 262, 269
- จุง(Carl Gustav Jung):
- ข้อคิดเห็นและทฤษฎี, 4-5, 10, 30, 31, 34, 35-7, 53, 125, 127, 130, 131, 139, 140, 144, 166, 170, 186;
- ประวัติ, 276-7;
- Collected Papers on Analytical Psychology, 277;
- Memories, Dreams, Reflections, 277;
- Modern Man in Search of a Soul, 277;
- Psyche and Symbol, 277;
- Psychology Types, 277;
- Study in Word Association, 277;
- The Undiscovered Shelf, 277
- จอยซ์, เจมส์(Joyce, James), 42;
- กระแสสำนึก (Stream of Consciousness), 43-7;
- Finnegans Wake, 210;
- Ulysses, 43-7
- เจมส์, เฮนรี(James, Henry):
- The Turn of the Screw, 64, 132, 133, 134
- เจมส์, วิลเลียม(James, William), 43
- โจนส์, เออเนสต์(Jones, Ernest), 39, 63
- จอห์นสัน คัมบลิว. สเตซี(Johnson, W. Stacy), 129
- ฉันทลักษณ์, 174, 181-2, 266-7
- ชาโกท, ชอง(Charcot, Jean), 13
- ชีววิทยา(Biology), 37, 66, 69, 166, 269
- เชกสเปียร์, วิลเลียม(Shakespeare William), 28, 63, 189, 195;
- Hamlet, 63, 197

- Macbeth, 192-4;
Othello, 197
- ซาด(Marquis de Sade):
 ประวัติ, 109-10;
Juliette, 109;
Justine, 109
- ซาดิซึม(Sadism), 110-21
 ซินแคลร์, เมย์ (Sinclair, May), 42
 ซินแคลร์, อัปตัน(Sinclair, Upton), 3
 โซเชี่ยลลิซึม(Socialism), 2, 3
 โซโฟคลีส (Sophocles), 144;
Oedipus, The King, 144-6,
 147, 162
- คัมเต(Dante), 126
 คานซิกเกอร์, มาร์ลีส เค. (Danziger,
 Marlies K.), 129
 คาร์วิน, ชาลส์(Darwin, Charles),
 66, 69, 76, 154-5, 158;
The Origin of Species, 66
- ดิกเกนส์, ชาลส์(Dickens, Charles) 52
 ดิวอี้, จอห์น(Dewey, John), 3
 เดล, ฟลอยด์(Dell, Floyd), 3
 ไดรเซอร์, ซีไอคอร์(Dreiser,
 Theodore), 3
- ละเลงพาย, 223
ไตรภูมิพระร่วง, 75, 240
- ทาร์เบล, ไอดา (Tarbell, Ida), 3
 เทต, แอลเลน(Tate, Allen), 166, 185
 เทนนิสัน, อัลเฟรด(Tennyson, Alfred),
 209-10
 ทรีทราพา, คู "นิยายปรัมปรา"
 ทริลลิง, โลออนเนล(Trilling, Lionel),
 64
ทวาทสมาส, 75
 ทเวน, มาร์ค(Twain, Mark), 51
- โทมัส, ไคแลน(Thomas, Dylan), 42
 ธรรมธิเบศร, เจ้าฟ้า, 75, 222-6, 269
- นัยประทักษิ(Association), 156, 157,
 158, 177-8, 211, 213, 215, 224-5,
 266
- นิพพาน, 243, 265
 นิยายปรัมปรา(Myth), 31, 33, 39, 76, 101,
 126-7, 129-30, 139, 240;
 เทพนิยายกรีก-โรมัน, 129, 143;
 ทรีทราพา, 141, 147, 151, 162, 165;
 พระยาภิงพระยาพาน, 141-2, 147, 162,
 165;

- สุวรรณสังข์ชาตก, 163
- โอเรสทีส(Orestes), 132
- อาดัมและอีวา (Adam & Eve),
135-9
- บทวิจารณ์, ดู 'เพศ'
- บุคลิกภาพของบุคคล(The Organiza-
tion of Personality), 15-21,
63, 89;
The Id, 15-7, 18, 21, 23, 24,
26, 28, 36, 63, 109, 113, 120,
158, 159, 160;
The Ego, 17-21, 23, 24, 26, 28,
29, 30, 63, 109, 113, 120, 158,
160;
The Superego, 17, 18-21, 23,
26, 28, 29, 30, 36, 108-9, 120,
158, 160
- บรุก, แวนไวค(Brook, Van Wyck),
3, 51
- บรุกส์, เคลนท(Brooks, Cleanth):
ข้อคิดเห็นและทฤษฎี, 57, 166,
184, 187-209;
- บทวิจารณ์, The Naked Babe
and the Cloak of Manliness,
194-209;
- ประวัติ, 284;
The Kenyon Review, 166, 284;
Modern Poetry and the Tradition,
188, 284;
The New Republic, 284;
The Sewanec Review, 166;
The Southern Review, 284;
Understand Fiction, 187;
Understanding Poetry, 187, 188;
The Virginia Quarterly, 284;
The Well Wrought Urn, 188, 191,
284;
The Yale Review, 284
- เบตส์, เออเนสต์ ซูเธอร์แลนด์(Bates,
Ernest Sutherland), 3
- เบิร์กเลอร์, เอ็ดมันด์(Bergler, Edmund), 3
- เบิร์น, แรนคอล์ฟ(Bourne, Randolph), 3
- เบอร์ค, เค็นเน็ท(Burke, Kenneth):
ข้อคิดเห็นและทฤษฎี, 39, 48, 53-4,
64, 184;
- บทวิจารณ์, Symbolic Action in a
Poem by Keats, 57-63;
- ประวัติ, 278;
Attitude toward History, 278;
Counter-Statement, 278;
The Dial, 278;

- A Grammar of Motives, 278;
Permanence and Change, 278;
The Philosophy of Literary Form, 53, 278;
A Rhetoric of Motives, 278
 เบอร์โควิตส์, เลียวเนาร์ด (Berkowitz, Leonard), 77
 เบรเออร์, โจเซฟ (Breuer, Joseph), 13
 แบมบิต, ไอร์วิง (Babbit, Irving), 185
 แบลคเมอร์, อาร์.พี. (Blackmur, R.P.), 166
 บ็อดคิน, มอด (Bodkin, Maud):
     ซอคคิดเห็น, 125, 127, 130, 131, 140;
     Archetypal Patterns in Poetry, 125
 ปีตุฆาต, 141, 142, 143-4, 145, 148, 151
 ปฏิกริยาอันเป็นสัญลักษณ์ (Symbolic action), 53, 74;
     ตัวอย่าง, 57-63, 75
 ปม (Complex), 30, 144;
     ปมคอบย (Inferiority complex), 34, 54;
     ปมเพศ, 15, 30;
     ปมอีดิปัส (Oedipus complex), 30, 34, 63, 126, 144, 146-7, 269;
     ตัวอย่าง, 148-65;
     ปมอีเล็คตรา (Electra complex), 30, 34, 146
     ปรัชญา, 232, 267, 269, 271;
     พุทธปรัชญา, 240, 265
     พ.ณ ประมวลุมารค, 148
     พาราด็อกซ์ (Paradox), 172, 184, 190-1, 208-9, 214, 225, 228-230, 238, 241, 246, 252, 254, 257, 266, 272
     พาวนด์, เอซรา (Pound, Ezra), 1
     พุทธเลิศหล้านภาลัย, พระบาทสมเด็จพระ, 148;
     ไกรทอง, 148;
     สังข์ทอง, 163-5
     เพศ (Sex):
         ความต้องการจำเป็นทางเพศ (Sexual needs), 91;
         ความรุดลึกและความปรารถนาทางเพศ (Sex drive), 13, 30, 34, 37, 51, 58-62, 63, 64, 75, 103, 109, 146, 159, 161;
         ความสัมพันธ์ทางเพศอย่างวิปริต, 98-100, 109-17;
         สัญชาตญาณทางเพศ (Sexual instinct), 15, 23, 24, 52, 98, 102, 110-3, 159;
         สัญลักษณ์เกี่ยวกับเพศ, 70-1, 73, 221;
         บทศักรรย, 159, 221

พระยาทรงพระยาพาน, ภู นินายปรัมปราช
พระอภัยมณี, 148, 165

เพรสคอต, เฟรเดอริค ซี. (Prescott,
Frederick C.), 48-51, 53;

The Poetic Mind, 49;

Poetry and Dreams, 49

พฤติกรรมก้าวร้าว (Aggressive
behavior), 76-7, 89-92, 155

ฟาร์เรล, เจมส์ ที. (Farrell, James
T.), 4

แฟนซี (Fancy), 188-9

โฟลคเนอร์, วิลเลียม (Faulkner,
William), 43

ฟรีแมน, โจเซฟ (Freeman, Joseph), 3

เฟรเซอร์, เจมส์ จอร์จ (Frazer,
James George):

ประวัติ, 280;

ผลงาน, 124, 127, 139, 140;

Appollodorus, 280;

The Golden Bough, 124, 139, 280;

Ovid, 280

Pansanias, 280

Sallust, 280

แฟรงก์, วอลโด (Frank, Waldo),

3, 42

ฟรอยด์, ซิกมันด์ (Freud, Sigmund):

ข้อคิดเห็นและพหุภูมิ, 4-5, 9, 12, 13,

14, 35-7, 42-3, 49, 52, 53, 63, 64,

77, 90-1, 98, 109, 110, 144, 146, 155;

158, 166, 169, 189, 276;

ประวัติ, 276;

Beyond the Pleasure Principle,

15, 275;

A Case of Hysteria, 15;

Delusion and Dream, 275;

Dream Psychology, 275;

The Ego and the Id, 15, 275;

The Future and Its Discontents,

275;

Group Psychology and the

Analysis of the Ego, 15, 275;

The Interpretation of Dreams,

14, 48, 189, 275;

New Introductory Lectures on

Psychoanalysis, 275;

On Dreams, 275;

The Psychopathology of Everyday

Life, 14, 275;

Three Contribution to the

Theory of Sex, 63;

Totem and Taboo, 275;

Wits and Its Relation to the

Unconscious, 15, 275

- ภาพพจน์ (Imagery), 31, 33, 49,
118, 150, 159, 174, 176, 188,
189, 190, 190-1, 194-209, 211,
212, 213, 215, 217, 225, 226,
230-1, 234, 237-8, 247, 249,
261, 262-3, 270, 272
- ภาษาศาสตร์ (Linguistics), 173,
218, 224, 277
- มันน์, โทมัส (Mann, Thomas), 42
- มาโซค (Leopold von Sacher-
Masoch):
ประวัติ 97-8;
Venus in Furs, 98
- มาโซคิซึม (Masochism), 98-100, 109,
121, 256-7
- มาตุฆาต, 163-5
- มานุษยวิทยา (Anthropology), 39,
87-9, 124, 128, 151, 154, 158,
166, 269, 276, 277, 280
- มาร์กซ์, ลัทธิ (Marxism), 3, 53;
The Liberator, 3;
The Masses, 3;
The Modern Quarterly, 3;
The New Masses, 3;
The Partisan Review, 3;
- Liberal Criticism, 3;
Marxist Criticism, 3;
Radical Criticism, 3
- มิลตัน, จอห์น (Milton, John), 126
- มีด, มากาเร็ต (Mead, Margaret), 87, 88;
Sex and Temperament, 87-88
- เมซี, จอห์น (Macy, John), 3
- เมอร์รี, มิดเดิลตัน (Murry, Middleton),
57
- เมอร์เรย์, กิลเบิร์ต (Murray, Gilbert),
131
- แมคไลซ์, อาร์ชิวอดด์ (Macleish, Archibald),
184, 209, 213;
วิจารณ์กวีนิพนธ์จีน, 213, 214;
Poetry and Experience, 184
- แมนส์ฟิลด์, แคทเธอรีน (Mansfield,
Katherine), 42
- มโนธรรม, 19, 20, 26, 29, 135
- มอร์, พอล เอลเมอร์ (More, Paul Elmer),
185
- รามเกียรติ์, 141
- ริชาร์ดส์, ไอเวอร์ อาร์มสตรอง (Richards,
Ivor Armstrong):
ข้อคิดเห็นและทฤษฎี, 5, 9, 40, 166,
167-84, 185, 186, 187, 188, 190,
215, 271, 279;

- ประวัติ, 281; เลสเซอร์, ไชมอน โอ. (Lesser, Simon O.), 64
- Coleridge on Imagination, 281; แลง, แอนดรู (Lang, Andrew), 131
- Foundation of Aesthetic, 281; ลอเรนซ์, ดี. เอช. (Lawrence, D.H.),
- The Meaning of Meaning, 281; 42-3, 131, 180;
- Mencius on the Mind, 281; Lady Chatterley's Lover, 42;
- Practical Criticism, 168-9, 281 The Lovely Lady, 42;
- Principles of Literary Criticism, 169, 281; "Piano", 180;
- Close reading, Contextual The Rainbow, 42;
- reading, Formalistic approach, 40 Sons and Lovers, 42;
- วิค, เฮอเบิร์ต (Read, Herbert), Women in Love, 42
- 3, 211 ลำนํ้ากกระทิง, 226-7, 250, 258-9,
- 262-3, 265
- วิค, จอห์น (Reed, John), 3 วินซี, ลีโอนาร์โด ดา (Vinci, Leonardo da),
- ริเวียรา, ดีโก (Riviera, Diego), 3 28
- รูค, คอนสแตนซ์ (Rouke, Constance), วิลสัน, เอ็ดมันด์ (Wilson, Edmund),
- 131 4, 48, 52, 53, 64, 133;
- แรงกระตุ้นและแรงต้านทาน (Urging The Tripple Thinkers, 64;
- forces & Checking forces), The Wound and the Bound,
- 15, 17, 21-3, 28, 159 52
- แรงขับเคลื่อน (Driving forces), 21, วูล์ฟ, เวอจิเนีย (Woolf, Virginia), 43
- 48, 91 เวิร์ด, แมรี เอช. (Vorse, Mary H.), 3
- แรนซัม, เจ. ซี. (Ransom, J.C.), ไวจนาร์เปรียนเตียม, 188-9, 195, 217,
- 166, 185 218, 260, 261
- ลักษณะสากล (Universal), 125, 270 วิจารณ์วรรณคดี :
- ลิบิโด (Libido), 24, 35, 37, 109 การวิจารณ์แผนโบราณ, 1-4;

การวิจารณ์วรรณคดีไทยในปัจจุบัน
5-6, 51;
การวิจารณ์แผนใหม่, 169, 181, 188,
243;
วิธีเสนอบทวิจารณ์, 173;
วิธีศึกษาวรรณคดี, 172-5;
วิธีสอนวรรณคดี, 170-2, 272;
ข้อควรระวังในการวิจารณ์ 175-84;
นักวิจารณ์ที่ดีและไม่ดี, 3, 175, 176,
185, 189-90;
นักวิจารณ์แนวผสม (Eclectic
critics), 53, 64;
วิจารณ์โคลงนำบทเห่เรื่องกากี,
222-6; กำสรวลศรีปราชญ์,
216-21; กวีนิพนธ์ของอังคาร
กัลยาณพังก์, 226-67; ขุนช้าง-
ขุนแผน, 75-123; พระอภัยมณี,
148, 165; สังข์ทอง, 163-5;
สิ่งทไกรภพ, 148-65; Alice in
Wonderland, 65-74;
Macbeth, 194-209; "Ode on
a Grecian Urn", 57-63;
The Turn of the Screw,
133-9

วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์, 6
วอร์เรน, โรเบิร์ต เพน (Warren, Robert
Penn), 166, 187, 188, 194, 204
วอลเลย์, อาเธอร์ (Waley, Arthur), 214
ศิลปะเพื่อศิลปะ, 174, 186
สังข์ทอง, 163-5
สัมพันธ์ภาพโรสอานิก, 40, 166
สัญชาตญาณ (Instincts), 15, 23-5, 29,
158, 160;
สัญชาตญาณมุงตาย (Death instinct),
23-6, 27, 91-3, 94-6, 98, 100, 102,
105, 109-10, 114, 117, 119, 155, 161;
สัญชาตญาณมุงเป็น (Life instinct),
23-4, 37, 91-2, 94-6, 102, 109, 155
สัญลักษณ์ (Symbols), 30, 33, 38, 48, 50,
53, 54, 62, 66, 69, 70, 75, 120, 128,
129-30, 134-40, 143, 149, 151-62,
172, 189-90, 191-2, 196, 211-2,
213, 215, 225-6, 228-9, 230, 238, 239-
40, 249, 252, 253, 254, 259, 261-2,
265, 266, 267, 270, 272

- สิ่งไรกรภพ, วิจารณ์ 148-65
- สิ่งเร้า (Stimulus), 77, 90, 96, 151
- สุวรรณสังฆชาตก, คู 'นินายปรัมปรา'
- สุนทรภู่ 75, 148-9, 150-1, 153, 160
- สงคราม, สาเหตุ, 76, 90, 91
- สเตฟเฟนส์, ดินคอดัน (Steffens, Lincoln), 3
- สต็อกเรสปอนส์ (Stock response), 178-9, 230, 248
- สเปอเจียน, แครโรลีน เอฟ.อี. (Spurgeon, Caroline, F.E.), 194, 197-8
- สภาวะอนินทรีย์ (Inorganic system), 23-4, 91, 155
- หนังสือคำให้การชาวกรุงเก่า, 101
- หลักแบบฉบับ (Archetypes), 10, 31, 32-4, 36, 39, 125, 128, 134, 135, 140, 143, 147, 162-5, 166, 241, 266, 269, 271, 272, 276
- หลักแห่งความเป็นจริง (Reality principle), 18, 19
- หลักแห่งความพึงพอใจ (Pleasure principle), 15-7, 18, 91-2, 109, 113-4, 119
- อังคาร กัลยาณพงศ์, 226-67, 269
- อัตตวินิบาตกรรม (Suicide), 77, 95-7, 99
- อันเทอร์เมเยอร์, หลุยส์ (Untermeyer, Louis), 3
- อาการตาย, 61, 71-72
- อาดัมและอีวา (Adam & Eve), คู 'นินายปรัมปรา'
- อินฮิบิชัน (Inhibition), 180-1
- อิมแมจินเนชัน (Imagination), 188-9, 190
- อิดิปัส (Oedipus) คู 'โซโฟคลีส' และ 'ปม' อีเลียท, ที.เอส. (Eliot, T.S.):
- ข้อคิดเห็น, 57, 184-7, 194;
- ประวัติ, 282-3;
- Andrew Marwell, 283;
- An Approach to Literature 187;
- The Critereon, 187, 282;
- Ezra Pound, His Metric and Poetry, 283;
- "The Hollow Men", 282;
- Prufrock and Other Observation, 283;
- The Sacred Wood, 185, 283;
- Three Critical Essays, 283;
- "The Waste Land", 185, 282

- อีสต์แมน, แมกซ์ (Eastman, Max), 3
- อูคมคติ (Ego-ideal), 19
- เอมป์สัน, วิลเลียม (Empson, William):
- ข้อคิดเห็น, 64, 184, 279;
- บทวิจารณ์, Alice in Wonderland: The Child as Swain, 65-74;
- ประวัติ, 279;
- Seven types of Ambiguity, 184, 279;
- Some Versions of Pastoral, 64, 279;
- The Structure of Complex Words, 279
- แอคเลอร์, อัลเฟรด (Adler, Alfred), 30, 34, 144
- แอนเดอร์สัน, เซอร์วูด (Anderson Sherwood), 3, 42
- แอมบิวกิตี (Ambiguity), 184, 190-1, 219-20, 230, 243, 257, 266, 272
- โอเรสทีส (Orestes), ดู 'นิยายปรัมปรา'
- โครงการแข่งน้ำ, 75, 240
- อำนาจฝ่ายต่ำ, 108, 140
- อำนาจฝ่ายสูง, 36, 140
- ไอน์สไตน์, อัลเบิร์ต (Einstein, Albert), 90, 274
- อนุสารหมวดวิชาภาษาไทย (คณะอักษรศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร), 6
- ฮิตเลอร์, ออดอล์ฟ (Hitler, Adolf), 53
- ฮุก, ซิดนีย์ (Hook, Sidney), 3
- เฮลแมน, โรเบิร์ต (Heilman, Robert), 131, 132, 140;
- บทวิจารณ์, The Turn of the Screw as a Poem, 133-9
- แฮมเล็ต (Hamlet), ดู 'เชกสเปียร์'
- แฮร์ริสัน, เจน (Harrison, Jane), 131
- ฮอฟแมน, เฟรเดอริก เจ. (Hoffman, Frederick J.), 42, 64;
- Freudianism and the Literary Mind, 42